

Микола БЕДНАРЧУК

ДЕФЕКТИ МОЛОДІЖНОГО ВЗУТТЯ У МЕЖАХ ГАРАНТІЙНОГО СТРОКУ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Система формування властивостей, якості та конкурентоспроможності сучасного асортименту взуття з кожним роком стає все складнішою. Класичними складовими цієї системи вважаються вихідна сировина, використані матеріали та технології виготовлення. У ринкових умовах постійно зростає увага фахівців і відповідних державних структур (зі стандартизації та сертифікації, захисту прав та інтересів споживачів тощо) до гарантій, які може забезпечити ця система [1]. На сьогодні в Україні такі гарантії зафіксовані у відповідних стандартах [2–8] і детерміновані так званими прихованими недоліками виробничого характеру, що можуть виникати протягом гарантійного терміну експлуатації (ГТЕ) взуття [9].

© Микола Беднарчук, 2010

Фахівців цікавлять різні аспекти проблеми забезпечення функціонування взуття. Найактуальнішими є дослідження дефектів цієї продукції; її реального гардеробу – за видами, основними вихідними матеріалами, виробниками тощо – та структури контингенту споживачів взуття, де виникають недоліки в межах ГТЕ.

Однією із особливостей вітчизняного ринку взуття є позиціонування молоді як окремої категорії споживачів. Виготовлення і рівень якості цієї продукції для неї вважається традиційною проблемою в багатьох країнах, зокрема в Україні.

Викладене вище обумовило мету роботи – комплексне багатоетапне дослідження наявного гардеробу взуття молоді в Західному регіоні України на предмет виявлення дефектів, що виникають в межах ГТЕ.

Дефекти виявлені методом анкетного опитування. Респонденти – 257 осіб віком 18–23 роки (*табл. 1*), які придбали (або почали експлуатацію) 594 пари взуття протягом 2009 р. (орієнтовно з 01.01.2009 р. до 01.01.2010 р.).

Структура досліджуваного масиву відображає чисельність молоді Західного регіону за статевою ознакою: в різних областях кількість дівчат переважає на кілька відсотків.

Таблиця 1

Розподіл взуття за віком і статтю споживачів

Вік споживачів, років	Взуття					
	для дівчат		для хлопців		разом	
	кількість, пар	%	кількість, пар	%	кількість, пар	%
18	14	2.3	–	–	14	2.3
19	59	10.0	27	4.5	94	15.9
20	68	11.4	89	14.9	142	23.9
21	54	9.1	74	12.5	128	21.6
22	47	7.9	34	5.7	81	13.6
23	88	14.9	40	6.8	135	22.7
Усього	330	55.6	264	44.4	594	100.0

Дані *табл. 2* вказують, що більшість прихованих дефектів виникає у виробках з верхом із натуральної шкіри у взутті як дівчат, так і хлопців. Причому те, що в хлопчачому взутті частка виробів з верхом із натуральних шкір майже удвічі більша, ніж зі штучних і синтетичних, варто вважати позитивним. Також переважна кількість виробів із прихованими дефектами становить взуття з підошвою із гуми та поліуретану. Таке співвідношення загалом відображає реальну ринкову структуру асортименту взуття за матеріалами підошви [10] і вказує на те, що для виробництва молодіжного взуття використовують сучасні матеріали.

Розподіл взуття за вихідними матеріалами

Матеріал	Дівчаче взуття		Хлопчаче взуття		Разом	
	кількість, пар	%	кількість пар	%	кількість пар	%
<i>Матеріал верху</i>						
Натуральна шкіра	189	31.9	174	29.2	363	61.1
Штучна, синтетична шкіра	141	23.7	90	15.2	231	38.9
Усього	330	55.6	264	44.4	594	100.0
<i>Матеріал підошви</i>						
Натуральна шкіра	29	4.9	–	–	29	4.9
Полівінілхлорид	40	6.8	–	–	40	6.8
Поліуретан	96	16.1	102	17.3	198	33.4
Гума	165	27.8	162	27.1	327	54.9
Усього	330	55.6	264	44.4	594	100.0
<i>Матеріал підкладки</i>						
Натуральне хутро, шкіра	105	17.7	54	9.1	159	26.8
Штучна, синтетична шкіра	148	24.9	113	19.0	261	43.9
Текстильні матеріали	77	13.0	97	16.3	174	29.3
Усього	330	55.6	264	44.4	594	100.0

Щодо підкладки, то серед досліджуваного взуття переважають матеріали з штучної і синтетичної шкіри, яка не забезпечує належного рівня тих властивостей взуття, що формують його гігієнічність. Таким чином, досліджений масив взуття за основними характеристиками вихідних матеріалів у хлопців і дівчат не відрізняється. Це означає, що виробники не роблять суттєвої різниці у властивостях взуття для молоді, які обумовлені віком і статтю споживачів.

Додатково негативний вплив матеріалів підкладки на характеристики реального гардеробу молодіжного взуття посилюється й тим, що переважає в структурі досліджуваного асортименту високе взуття (табл. 3), конструкція якого створює підвищені вимоги до поглинання та провідності.

Таблиця 3

Розподіл взуття за видами виробів

Вид взуття	Кількість, пар	Частка, %
Чоботи	20	3.4
Чобітки	122	20.5
Напівчобітки	40	6.8
Черевики	74	12.5
Напівчеревики	189	31.8
Туфлі	115	19.3
Туфлі літні	34	5.7
Усього	594	100.0

Реальний річний гардероб сучасної молоді віком 18–23 роки містить усі види взуття. Найчастіше приховані недоліки виникають у напівчеревиках, дещо рідше в чобітках і туфлях – вони найбільш популярні серед молоді (71.6 %). Найменше приховані дефекти – в чоботах і туфлях літніх, тому вони не користуються попитом. Через моду останніх років більшість молодих людей (особливо – хлопців) влітку носять переважно напівчеревики чи туфлі. З іншого боку, ця ж мода передбачає в гардеробі дівчат літні напівчобітки й чобітки. Крім цього, у сезоні 2009–2010 рр. напівчеревики за цільовим призначенням, умовами експлуатації, сезоном використання тощо вважаються універсальним (найбільш використовуваним) взуттям. Із цієї ж причини непопулярність туфель літніх обумовлена тим, що молодь влітку (як і весною та восени) надає перевагу напівчеревикам і туфлям. Незначна кількість напівчобітків обумовлена їх використанням тільки тією частиною хлопців, які дотримуються класичного напрямку, – більшість із них узимку все ж купують напівчеревики.

У табл. 4 представлено дані щодо розподілу взуття за місцем проживання.

Таблиця 4

Розподіл взуття за місцем проживання споживачів

Місце проживання	Дівчаче взуття		Хлопчаче взуття		Разом	
	кількість, пар	%	кількість пар	%	кількість пар	%
Село (СМТ)	173	29.1	84	14.1	257	43.2
Місто	103	17.4	91	15.3	194	32.7
Обласний центр	54	9.1	89	15.0	143	24.1
Усього	330	55.6	264	44.4	594	100.0

Дещо більша частина мешканців міст відповідає сучасній структурі розселення молоді, оскільки, *по-перше*, має місце загальний процес урбанізації, і, *по-друге*, більшість сучасних молодих людей або вже проживають у місті (навчаються, працюють тощо), або прагнуть переселитися із сіл переважно через відсутність роботи та налагодженої сучасної інфраструктури. Крім цього, чітко видно загальну тенденцію (стосовно взуття дівчат і хлопців разом) виникнення прихованих дефектів у взутті, які послідовно зростають зі зменшенням статусу населеного пункту. Це означає, що недобросовісні виробники свідомо спрямовують потоки взуття, яке не витримує ГТЕ, на так звані сільські ринки, розраховуючи на те, що мешканець села або менше обізнаний зі своїми правами в межах ГТЕ, або не має змоги скористатися цим правом через значну відстань, неналежну роботу транспорту тощо.

Таким чином, встановлено, що дефекти взуття при експлуатації молоддю Західного регіону України (в межах ГТЕ) найчастіше виникають у чобітках, напівчеревиках і туфлях з верхом із натуральних шкір, підкладкою із штучних і синтетичних матеріалів, на підошві з гуми та поліуретану в споживачів, які мешкають у сільській місцевості. Результати дослідження необхідно враховувати при проектуванні взуття для означеної категорії споживачів з метою покращання рівня якості та збільшення довговічності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Про захист* прав споживачів / Закон України. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. ДСТУ 2157-93. Взуття. Терміни та визначення ; введ. 1994—01—01. — К. : Держстандарт України, 1994. — 69 с.
3. ДСТУ 2158-93. Взуття. Дефекти. Терміни та визначення ; введ. 1994—01—01. — К. : Держстандарт України, 1994. — 41 с.
4. ДСТУ ГОСТ 19116:2007. Взуття модельне. Загальні технічні умови ; введ. 2008—04—01. — К. : Держспоживстандарт України, 2008. — 8 с.
5. ДСТУ ГОСТ 1135:2007. Взуття домашнє і дорожнє. Загальні технічні умови ; введ. 2008—04—01. — К. : Держспоживстандарт України, 2008 р. — 8 с.
6. ДСТУ 2063-92. Взуття для активного відпочинку. Технічні умови ; введ. 1994—01—01. — К. : Держстандарт України, 1993. — 17 с.
7. ГОСТ 26166-84. Обувь повседневная из искусственных и синтетических кож ; введ. 1984—01—01. — М. : Изд-во стандартов, 1984. — 11 с.
8. ДСТУ ГОСТ 26167:2009. Взуття повсякденне. Загальні технічні умови; введ. 2010—01—01. — К. : Держспоживстандарт України. — 17 с.
9. *Рекомендації* щодо визначення характеру дефекту взуття та умов його експлуатації / Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України і Міністерства промислової політики України від 17 жовтня 2002 р. № 291/457. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. *Інфраструктура* товарного ринку: непродовольчі товари : підруч. / за ред. О. О. Шубіна. — К. : Знання, 2009. — 702 с.